

นวัตกรรม : โลชั่นสมุนไพรคลายเส้น

หน่วยงาน : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเขานาใน อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี

ประเด็นปัญหาและแนวทางการพัฒนา :

จากข้อมูลการติดตามเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุและคนพิการในกลุ่มพึ่งพิง ปี 2561 จำนวน 53 ราย และกลุ่มพึ่งพิง จำนวน 12 ราย CVA จำนวน 37 ราย พบว่าผู้สูงอายุและคนพิการในกลุ่มพึ่งพิง มีปัญหาสูงสุดคือ ปัญหาปวดเมื่อยของกล้ามเนื้อ การอักเสบของเส้นเอ็นและปัญหาข้อติด จำนวน 44 ราย และปัญหาการใช้ยาแก้ปวด แก้อักเสบซ้ำซ้อน 20 ราย รองลงมาตามลำดับ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นล้วนส่งผลให้การรักษาไม่ต่อเนื่อง หลายรายหันกลับไปรักษาด้วยตนเอง เพิ่มขนาดยาแก้ปวดลดอักเสบ ด้วยตนเอง บางรายมีการใช้ยาสเตียรอยด์ร่วมด้วยส่งผลให้ปัญหาเรื้อรังมากขึ้น Care Giver และ Care Maneger ตลอดจนทีมหมอบรรเทา ล้วนประสบปัญหาคล้ายๆกัน คือเครียดกับปัญหาของผู้ป่วยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างตั้งใจทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเขานาในได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเกิดการทบทวนการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยร่วมกับcare giver และ อาสาสมัครสาธารณสุข โดยให้การดูแลและขยายในผู้สูงอายุและคนพิการที่มีภาวะพึ่งพิง ในชุมชน พบว่า การบริหารร่างกาย หรือกายภาพอย่างเดียวก่อให้เกิดประสิทธิภาพน้อย ควรมีการนำสมุนไพรที่มีใช้ในท้องถิ่นและผนวกกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีมาแต่ดั้งเดิมจึงเกิดการคิดค้นนวัตกรรมที่ชื่อว่า โลชั่นสมุนไพรคลายเส้น เพื่อกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิตและคลายกล้ามเนื้อร่วมด้วยจะทำให้การรักษาได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาภูมิปัญญาไทยโดยปราชญ์สมุนไพรคุณหนูเรียง จินจูด จึงได้มีแนวทางการผลิตน้ำมันสมุนไพรสูตรโบราณ และมีการต่อยอดเป็นนวัตกรรมโลชั่นสมุนไพรคลายเส้น โดยนำสมุนไพรที่มีสรรพคุณที่บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ช่วยให้อาการปวดคลาย อื่นๆยังช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เกิดสิว ฝ้า หนอง ยับยั้งการเกิดเชื้อ ฆ่าเชื้อ และรักษาแผลกดทับที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนสำหรับผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งมีตัวยาสมุนไพรที่ช่วยในเรื่องสมานแผลและฟื้นฟูจากแมลงสัตว์กัดต่อย ซึ่งเป็นการนำสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ มีการส่งเสริมการใช้สมุนไพร และอนุรักษ์ตำรับยาสมุนไพรไม่ให้สูญหาย

วัตถุประสงค์/เป้าหมาย :

1. เพื่อลดปัญหาการปวดตึงของกล้ามเนื้อและการอักเสบของเส้นเอ็นของผู้สูงอายุและคนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. ลดการใช้ยาแก้อักเสบ ลดปวดของผู้สูงอายุและคนพิการ
3. ลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและคนพิการ
4. ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างภาพลักษณ์อันดีของการแพทย์แผนไทย
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้พิการ

เป้าหมาย: ผู้สูงอายุและคนพิการที่มีอาการปวดตึงกล้ามเนื้อ

วิธีการดำเนินการ :

1. ศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาเกี่ยวกับน้ำมันสมุนไพรสูตรโบราณจากหมอชาวบ้านและครูอาจารย์และพัฒนาการต่อยอดมาเป็นโลชั่นสมุนไพร
2. จัดหาสมุนไพรและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยมีดังต่อไปนี้

- ว่านหนอนตายยาก 5 กก.
- โพลสต 5 กก.
- ใบสาบเสือ 5 กก.
- ว่านมหากาฬ 3 กก.
- สมุนไพรอื่นๆ 12 กก.
- น้ำมันงา 10 กก.
- น้ำมันยูคาลิปตัส (Eucalyptus Oil) 2 ซีซี
- โพลพลีลีน ไกลคอล (Propylene Glycol) 20 ซีซี

ขั้นตอนการทำ

1. นำสมุนไพรชนิดแห้งนำมาล้างให้สะอาดแล้วปอกเปลือก หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำไปปั่นให้ละเอียด
2. สมุนไพรชนิดใบนำไปล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ

3. นำสมุนไพรทั้งหมดผสมกันแล้วนำไปเคี่ยวในน้ำมันงา 10 กก. เคี่ยวจนให้เหลือเพียง 6 กก.

4. ตั้งทิ้งไว้ให้เย็น แบ่งบรรจุขวด ปิดฝาให้มิดชิด เก็บในที่แห้งสนิท

การนำไปใช้

นำโลชั่นสมุนไพรทาบริเวณที่มีอาการปวดตึงกล้ามเนื้อและเอ็นอักเสบในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการในกลุ่มพึ่งพิง

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ :

1. ผู้สูงอายุและคนพิการกลุ่มพึ่งพิงในเขตรับผิดชอบของ รพ.สต.บ้านเขานาในที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อ เอ็นอักเสบมีการใช้โลชั่นสมุนไพรคลายเส้นแล้วมีอาการปวดกล้ามเนื้อลดลง
2. ลดอาการปวดตึงของกล้ามเนื้อและการอักเสบของเส้นเอ็นของผู้สูงอายุและคนพิการ
3. ผู้สูงอายุและคนพิการกลุ่มพึ่งพิงที่มีปัญหาการใช้ยาแก้ปวด แก้้อักเสบ ซ้ำซ้อน ภายหลังมีการใช้โลชั่นสมุนไพรคลายเส้น พบว่า มีการใช้ยาอย่างเหมาะสม
4. มีการผ่านประคบร้อนพระนารายณ์คลายเส้นนำมาใช้ทดแทนยานวดคลายปวดแผนปัจจุบันในผู้ป่วยทุกราย
5. ส่งเสริมมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพผู้สูงอายุและคนพิการกลุ่มพึ่งพิง โดย ทีมหมอครอบครัว และอาสาสมัครสาธารณสุข

การต่อยอด/ขยายผล :

1. ขอขึ้นทะเบียนเลขที่จดแจ้งกับองค์การอาหารและยา
2. ขยายตลาดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นโดยการออกบูธจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย
3. จัดทำตลาดออนไลน์ มีการขายสินค้าตาม Website ต่างๆ Facebook และ Line
4. ขยายตลาดไปสู่โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอื่นๆ และสถานที่ราชการ เพื่อใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบันอีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้สมุนไพร

